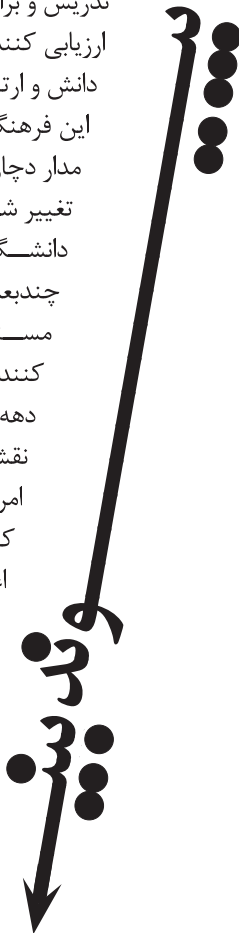


کلیدواژه‌ها: پداگوژی، روش تدریس موضوعی، معلمان اتریش، توسعه حرفه‌ای معلمان، تحقیق محل

تا دهه ۹۰ میلادی، معلمان ریاضی اتریشی، مانند بسیاری از معلمان کشورهای دیگر، تلاش می‌کردند تا محتوایی از پیش تعیین شده را تدریس و براساس آن عملکرد دانش‌آموزان را ارزیابی کنند. با ظهور اندیشه‌هایی مانند ساختن دانش و ارتباط مدارس با محیط بیرون از مدرسه، این فرهنگ ایستای تدریس و یادگیری مدرسه-مدار دچار تغییراتی شد. این در حالی بود که با تغییر شرایط کار و استخدام، از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی انتظار می‌رفت تا دارای مهارت‌های چندبعدی باشند، بتوانند گروهی کار کنند، به‌طور مستقل تصمیم بگیرند، از دانش خود استفاده کنند و به خود متکی باشند. علاوه بر این، در آن دهه، خانواده‌ها فرزند کمتری داشتند و فرزندان نقش محوری‌تری در خانواده بازی می‌کردند. این امر باعث شد تا رابطه بین فرزندان و والدین تغییر کند. آنچه در محیط خانواده مجاز یا ممنوع اعلام می‌شد، بیشتر حاصل گفت‌وگوی والدین و فرزندان بود. با این تجارب بود که بزرگسالان به‌عنوان معلم، و فرزندان به‌عنوان دانش‌آموز وارد مدرسه می‌شدند. این تجارب با فرهنگ حاکم بر مدرسه، که در آن همیشه بزرگسالان تصمیم‌گیرنده هستند، ناسازگار بود؛ بنابراین، حرفه تدریس با چالش‌های مهمی روبه‌رو شد که به تبع آن صلاحیت‌های حرفه‌ای جدیدی را برای معلمان تقاضا می‌کرد. بدین ترتیب در برنامه‌های



توسعه کلاس درس توسعه حرفه‌ای معلمان و توسعه مدرسه

پداگوژی و روش تدریس موضوعی برای معلمان (PFL) ^۱

نرگس مرتاضی مهربانی
دبیر ریاضی و دانشجوی دکتری آموزش ریاضی

آموزش معلمان در اتریش به ناچار تغییراتی به وجود آمد تا بتواند پاسخگوی این نیازها باشد (راش، ۲۰۱۰). یکی از این برنامه‌ها، پداگوژی و روش تدریس موضوعی برای معلمان (PFL) بود. این برنامه، یک دوره دانشگاهی دوساله است که به عنوان آموزش ضمن خدمت برای معلمان دبیرستان در اتریش برگزار می‌شود. این برنامه، مبتنی بر این فرض است که در صورتی می‌توان از یادگیری و ابتکارات معلمان به خوبی حمایت نمود که معلمان به طور مستقیم، با عمل تدریس درگیر باشند و برای درک بهتر عمل تدریس خود، با معلمان دیگر و نیز با جامعه دانشگاهی، شبکه‌های انتقادی مناسبی تشکیل دهند (راش، ۲۰۱۰). هدف این برنامه، «تأسیس انجمن دوستان منتقد» است که در آن، دریافت بازخورد مشترک و منظم از عمل تدریس خود و دیگران به عنوان جنبه‌ای حیاتی از رشد حرفه‌ای معلمان محسوب می‌شود (کرینر، ۲۰۰۰). از سال ۱۹۸۲، دوره‌های PFL برای ریاضی و علوم و چندین دوره برای دیگر موضوع‌های درسی تشکیل شده است. هسته اصلی این دوره‌ها، تحقیق کارورز/ تحقیق عمل است. معلمان، عمل‌های تدریس خود را مورد بررسی قرار می‌دهند تا بتوانند دانش و صلاحیت‌های تدریس و نیز درک نظری خود را توسعه دهند. برای حفظ تعادل بین نظر و عمل، اکثر دوره‌های PFL توسط یک تیم ۵ نفری میان‌رشته‌ای شامل آموزشگران، متخصصان موضوع‌های درسی و کارورزان، هدایت می‌شود. در هر دوره، ۳۰ نفر به صورت داوطلب شرکت می‌کنند و طول دوره چهار نیم‌سال تحصیلی است که دو نیم‌سال آن به بیان مبانی نظری مربوط به آموزش ریاضی و دو نیم‌سال به ارائه کارهای عملی معلمان، مبتنی بر مباحث نظری مطرح شده در دوره، اختصاص دارد. با این که دوره در خارج از محیط مدرسه برگزار می‌شود، اما مدرسه محل اصلی یادگیری معلمان محسوب می‌شود. این دوره از نوع خوبی برخوردار است. برای مثال، هر دوره شامل

پی‌نوشت‌ها

۱. PEL، علامت اختصاری برای عبارت آلمانی Pädagogik und Fachdidaktik für Lehrerinnen است.

منابع

1. Krainer, K. (2000). Teacher Education as Research – A Trend in European Mathematics Teachers Education. University of Klagenfurt. Lecture at ICME 9, WGA 7, Tokyo, August 2000.
2. Rauch, F. (2010). Practitioner Research and In-Service University Courses: Theoretical Concepts and Evaluation. In M. Khine and I.M. Saleh (Eds.) **Practitioner Research: Teachers' Investigations in Classroom Teaching**. pp.51-66.

سه سمینار یک هفته‌ای، پنج نشست گروهی ناحیه‌ای به مدت یک روز و نیم، و کار عملی فردی و نوشتن گزارش‌های بازتابی است. به گفته کرینر (۲۰۰۰)، یک جنبه ویژه PFL آن است که تمام معلمان، تدریس خود را مورد تحقیق قرار داده و در نهایت، شروع به نوشتن یک مورد مطالعاتی می‌کنند که گویای یک بازتاب انتقادی و منظم بر عملکردهای خودشان است و این، همان ویژگی تحقیق عمل است. از این گذشته، سؤال تحقیق به انتخاب خود معلم و برگرفته از چالشی است که در عمل تدریس برای وی ایجاد شده است. طبق گفته معلمان شرکت‌کننده در PFL، از جمله آن چالش‌ها، می‌توان به نیاز معلمان به معرفی روش‌های جدید تدریس یا احساس تنش در رویارویی معلمان ریاضی با اشتباهات مفهومی دانش‌آموزان اشاره کرد. معلمان شرکت‌کننده از حمایت‌های سایر همکاران و یک یا دو آموزشگر معلمان، بهره می‌برند. این حمایت، بدین گونه است که هر شرکت‌کننده برای مدت دو سال، عضو یک گروه شامل ده همکار و یک یا دو آموزشگر معلمان می‌شود. این تأثیر متقابل بین عمل و بازتاب، استقلال در کلاس خود و شبکه‌سازی با گروه، به اسناد مکتوب تحقیقات معلمان منجر شده است که به طور کلی، به گونه‌ای تدوین شده‌اند تا معلمان دیگر بتوانند با خواندن آن‌ها، از این تجارب استفاده کنند. در نتیجه، انواع بیشتری از شبکه‌سازی ایجاد می‌شود.

کرینر (۲۰۰۰)، اشاره می‌کند که ارزیابی‌های مستمر برنامه PFL نشان می‌دهند که این پروژه، در ارتقای توسعه حرفه‌ای معلمان و در ایجاد انجمن دوستان منتقد موفق بوده است. با این حال، نتایج پروژه نشان داده است که به طور میانگین، شرکت‌کنندگان به میزان کمی توانسته‌اند تأثیر مناسبی بر توسعه حرفه‌ای گروه درسی مدارس خود داشته باشند و اغلب فعالیت‌های آن‌ها، مورد مخالفت آشکار یا غیرآشکار مدرسه قرار گرفته است که این خود، نشان‌دهنده نیاز به حمایت‌های اجرایی، در انجام هر تغییر آموزشی است.